

КОЛОМІЙСЬКИЙ РАЙОН — район, що знаходиться у південно-східній частині Івано-Франківської області. Межує з Надвірнян., Косів., Снятин., Городенків., Тисмениц. і Тлумацьким р-нами Івано-Фр. обл. Утвор. 1939. Від червня 1941 до березня 1944 — під нім.-фашист. окупацією. До серед. 1950-х рр. діяло підпілля ОУН-УПА. Площа 1 тис. км². Насел. 105 788 осіб (2001, складає 98,8 % до 1989), переважно українці. Райцентр — місто обл. значення [Коломия](#). У складі р-ну — смт [Гвіздець](#), [Отинія](#), [Печеніжин](#) і 80 сільс. насел. пунктів. Пн. частина р-ну лежить у Передкарпатті (поверхня — підвищена пологохвиляста рівнина, значно розчленована), пд. — у межах Покуття (низькогірні хребти з пологими схилами, куполоподіб. вершинами, розділені річк. долинами). Корисні копалини: буре вугілля, сірка, глина, пісковики. У К. р. експлуатують Черемхів.-Струпків., Дебеславців. газові та Слободо-Рунгур. нафт. родовища. Протікають р. *Прут* і його притоки *Пістинька* з *Лючкою*, Коломийка з Козачевим, *Тлумач*, *Турка*. Створ. 135 ставків. Заг. пл. водного дзеркала 347,9 га. Ґрунти дерново-підзолисті, буроземні опідзолені та чорноземні опідзолені. Пл. лісів 23,6 тис. га. Ростуть бук, дуб, граб. Об'єкти природно-заповід. фонду: заг.-держ. значення ботан. [Княздвірський заказник](#), місц. значення гідрол. заказник Ріка Пістинька з прибереж. смугою, комплексна пам'ятка природи Гора Бучок, геол. пам'ятка природи Ковалів. буровугіл. родовище, пам'ятка садово-парк. мистецтва Печеніжин. дендропарк, заповідні урочища Облоги, Плоски (2), Під горою (2), Толока, Над станами, Станіславівка, Шепарівський, Стайки, Кропивець, Чимшори. Залізничні ст.: Отинія, Голосків, Коршів, Годи-Турка, Коломия, Гвіздець, Матіївці, Товмачик. Заг. протяжність автошляхів складає 407,3 км. Гол. підприємства: укр.-канад. нафтогаз. компанія «Дельта», вет.-сан. завод, завод з виробництва кормів для тварин «АБО-МІКС», держлісгосп. Спеціалізація с. господарства — рослинництво зерново-тех. та тваринництво м'ясо-молоч. напрямів. Пл. с.-г. угідь 67,9 тис. га, з них орних земель — 43,48 тис. га, луків і пасовищ — 18,73 тис. га. Осн. виробниками с.-г. продукції є 50 фермер. госп-в. Гол. культури: цукр. буряк, озима пшениця, жито, ячмінь, овес, льон-довгунець, ріпак. У К. р. — 63 заг.-осв. школи, 24 дошкіль. навч. заклади, 2 ПТУ, 2 допоміжні школи-інтернати; 73 клубні установи, 75 б-к, 6 початк. спеціаліз. мист. навч. закладів, 6 музеїв; 2 лікарні, 17 амбулаторій, диспансер, 48 фельдшер.-акушер. пунктів. Виходить рай. г. «[Вільний голос](#)». Відомі художні колективи Коломийщини: муніцип. нар. оркестр нар. інструментів «Гуцулія», нар. аматор. ансамбль танцю «Прикарпаття» Будинку культури с. Велика Кам'янка,

нар. аматор. ансамбль пісні та танцю «Прикарпаття» Будинку культури смт Отинія, нар. аматор. драм. колектив «Горно» клубу с. Угорники, нар. аматор. хореогр. колектив «Тайстра» клубу с. Ворона, нар. аматор. ансамбль сопілкарів Будинку культури с. Лісний Хлібичин, нар. аматор. фольклорно-етногр. колектив «Наспів» Нар. дому с. Мишин, нар. аматор. вокал. жін. і нар. аматор. оркестр нар. інструментів «Тиса» Будинку культури с. Княздвір, нар. аматор. жін. вокал. ансамбль «Яворина» Будинку культури с. Раківчик, нар. аматор. фольклор. колектив «Ключівські візерунки» Нар. дому с. Великий Ключів, нар. аматор. фольклор. колектив «Перелаз» Будинку культури с. Сопів. Реліг. громади: 56 — УГКЦ, 40 — УАПЦ, 17 — УПЦ КП, 3 — УПЦ МП, 3 — РКЦ, 6 — свідків Єгови, 3 — євангел. християн-баптистів, 2 — адвентистів сьомого дня, 2 — християн віри євангельської.

Пам'ятки архітектури: церква св. Юрія та дзвіниця у с. Баб'янка (1752), церква св. архістратиґа Михаїла у с. Велика Кам'янка (1794), ансамбль Бернардин. монастиря (18 ст.), церква св. Іллі (1855) у смт Гвіздець, церква Успіння Пресвятої Діви Марії у с. Джурків (1810), церква Різдва Пресвятої Богородиці у с. Нижній Вербіж (1808), костел у смт Отинія (1905), церква св. Дмитрія (1629), школа-дяківка (17 ст.) у смт Печеніжин, церква св. Миколая та дзвіниця у с. Сідлище (1763), церква Вознесіння Господнього та дзвіниця у с. Струпків (1780), церква Воздвиження Христового та дзвіниця у с. Ценява (1808). У К. р. — 140 пам'яток археології, зокрема курган. могильник пшевор. культури у с. Велика Кам'янка, городище ранньої заліз. доби в с. Виноград, поселення енеоліту та трипіл. культури в с. Ворона, голіград. культури фракій. гальштату в с. Верхній Вербіж, трипіл. культури в с. Воскресинці, бронз. доби в с. Лісний Хлібичин. У с. Ворона — пам'ятний знак поетесі, перекладачці *Марійці Підгірянці* (жила та працювала в цьому селі); у с. Воскресинці — пам'ятник Т. Шевченку, могила письменника, перекладача [Леся Гринюка](#) (також там народився); у смт Гвіздець — пам'ятний знак уродженцю художнику *Я. Пстраку*; у с. Корнич — пам'ятник І. Франку; у с. Мала Кам'янка — пам'ятний знак уродженцю письменнику, літ. критику *Ю. Мельничуку*; у с. Мишин — могила педагога, громад. діяча *Й. Кобринського*; у с. Молодятин — пам'ятний знак письменниці *О. Кобилянській*; у с. Назірна — пам'ятний знак уродженцю громад. діячу *О. Терлецькому*; у с. Нижній Вербіж — могила опришка *І. Семенюка-Мельника*; у смт Печеніжин — могила жертв тоталітар. режиму, пам'ятний знак на честь скасування панщини, пам'ятник і музей уродженця, кер. опришків. руху на Покутті *О. Довбуша*; у с. П'ядики — літ.-мемор. музей і

пам'ятник уродженця письменника **Мирослава Ірчана**; у с. Шепарівці — місце розстрілу нацистами мирного населення під час 2-ї світової війни, пам'ятник Т. Шевченку. Геогр. розташування, сприятлива екологія, значна кількість пам'яток архітектури різних стилів і епох, збережені культурні традиції, відомі мист. осередки, цікава істор. спадщина визначають Коломийщину як привабливий турист. об'єкт. Серед видат. уродженців також — аграрій, політ. діяч, Герой України, Герой Соц. Праці **В. Ткачук** (с. Королівка); біохімік **Б. Курчій** (с. Торговиця), хімік **М. Обушак** (с. Мишин), економгеограф **Я. Жупанський** (с. Перерив), геоморфолог **М. Іваничук** (с. Пилипи), палеогеограф, фізико-географ **І. Мельничук** (с. Залуччя), фахівець у галузі електр. машин **В. Ткачук** (с. Старий Гвіздець), славіст **В. Ніньовський** (с. Жукотин), історик, музеєзнавець **В. Грабовецький** (сmt Печеніжин), історик **В. Холевчук** (сmt Гвіздець), лікар-онколог **Б. Бакай** (с. Княздівір), публіцист, журналіст, вчений **В. Лизанчук** (с. Ганнів); поет-пісняр, співак **М. Бакай** (с. Виноград), поет, журналіст, громад.-політ. діяч **Я. Весоловський** (с. Молодятин), польс. письменник **С. Вінценз** (с. Слобода), письменник, публіцист, літературознавець **П. Козланюк** (с. Перерив), фольклорист **І. Прокопів** (с. Слобода), письменник, перекладач **В. Стефак** (с. Рунгури), громад.-культур. діяч, видавець **М. Денисюк** (сmt Гвіздець), громад.-політ. діяч **П. Лаврук** (с. Нижній Вербіж); майстер гри на нар. інструментах, нар. арт. УРСР **В. Попадюк** (с. Мишин), хореограф, нар. арт. України **В. Петрик** (с. Ворона), композитор, скрипаль, нар. арт. України **П. Терпелюк** (с. Шепарівці), актор, режисер, письменник, засл. діяч мистецтв України **В. Селезінка** (с. Спас), актриса, засл. арт. України **О. Іваницька** (сmt Гвіздець), актор **Д. Наливайчук** (с. Семаківці), польс. режисер і сценарист **Є. Кавалерович** (сmt Гвіздець); церк. діяч УГКЦ **М. Чарнецький** (с. Семаківці); рос. політ. діяч, губернатор Новгород. обл.

РФ (1991–2007) **М. Прусак** (с. Джурків).

Рекомендована література

1. Савчук М. Історія Великого Ключева. Коломия, 1992;
2. Грабовецький В. Історія Печеніжина. Ч. 1. Коломия, 1993;
3. Історія села Сопова. Коломия, 1994;
4. Гораль С. Історія Підгайчиків. Коломия, 1995;
5. Бакай С. З Княздвором у серці. Коломия, 1997;
6. Батринюк М. І. Історія села Кийданці. Коломия, 2000;
7. Барасюк М., Тарантюк Ф., Коземчук Я. Нарис історії села Черемхів. Ів.-Ф., 2000;
8. Миронюк М. Історія Королівки з найдавніших часів до сьогодення. Коломия, 2000;
9. Петрук М., Петрук Д. Історія Товмачика: Істор.-краєзнав. нарис. Коломия, 2000;
10. Жолобайло Я. Це Матіївці – наше село...: Істор.-етногр. нарис. Коломия, 2000;
11. Гораль С. Село родиме: Нарис, фотознімки, вірші. Коломия, 2001;
12. Грабовецький В. Іванівці: Літопис села над Прутом. Ів.-Ф., 2001;
13. Савчук М. Історія села Марківки. Коломия, 2002;
14. Григор'єва Г. Історія села Перерив. 560 років. Коломия, 2003;
15. Жолобайло Я. ОУН УПА в Матіївцях. Ів.-Ф., 2003;
16. Довірак М. Печеніжин. Коломия, 2005;
17. Косович Т. Моє рідне село Велика Кам'янка. Ів.-Ф., 2006;
18. Андрушко П., Феняк Ю. Історія Верхнього Вербіжа. Коломия, 2007.

О. В. Герелюк, Г. Ю. Дрібнюк, Л. П. Федор

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Коломийський район / О. В. Герелюк, Г. Ю. Дрібнюк, Л. П. Федор // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-4162>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).